

Adrian Cioroianu • Alexandru Groza

Elena

A ROMÂNIEI

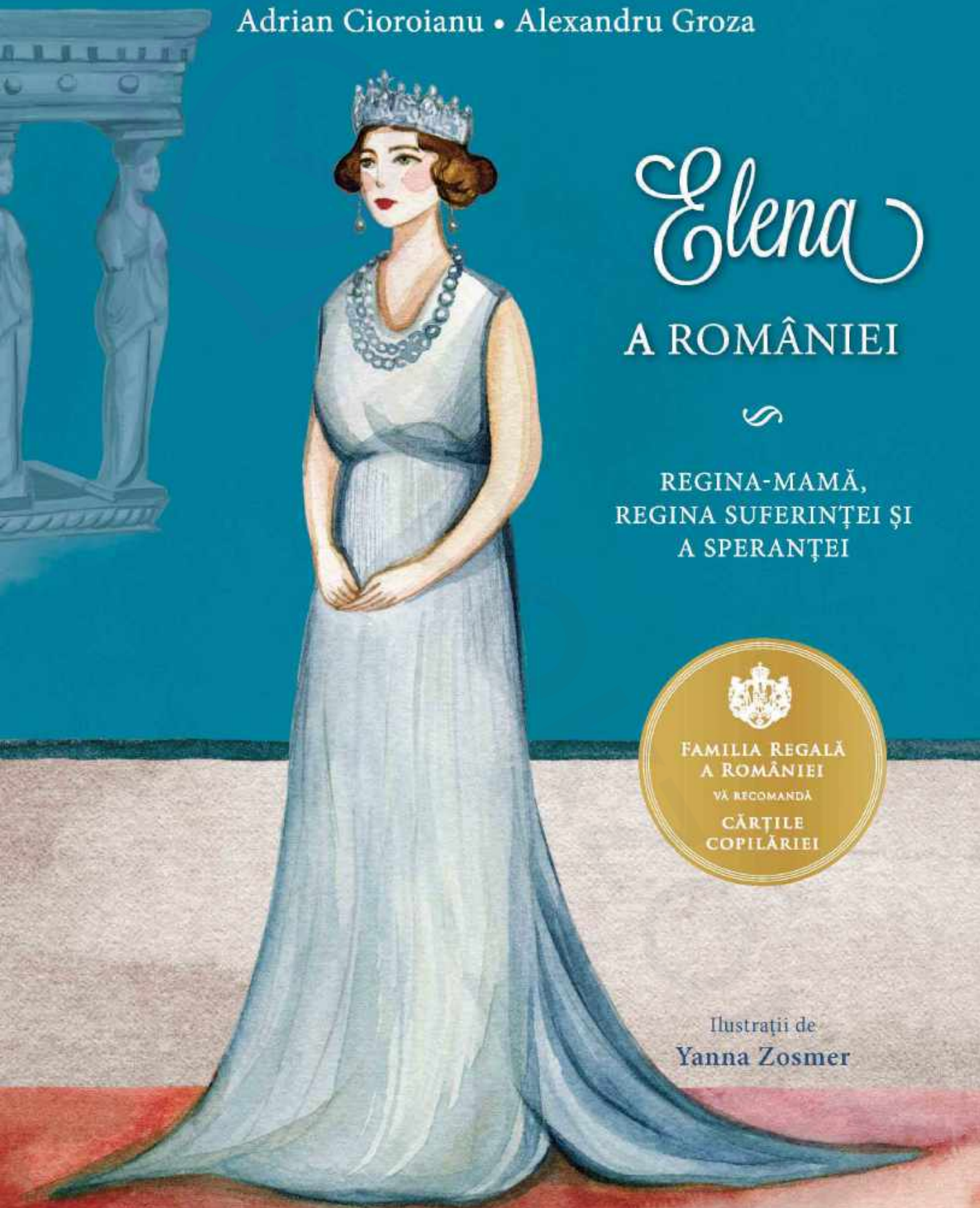

REGINA-MAMĂ,
REGINA SUFERINȚEI ȘI
A SPERANȚEI

FAMILIA REGALĂ
A ROMÂNIEI
VĂ RECOMANDĂ
CĂRȚILE
COPILĂRIEI

Ilustrații de
Yanna Zosmer

CUPRINS

Câteva dintre personajele cărții	5
Prolog	7
I	
Copilăria Elenei — zisă <i>Sitta</i>	8
<i>Primii ani, primele învățăminte 10 • O familie ca o Europă în miniatură 12</i>	
II	
Lecțiile dure ale vieții	14
<i>Începutul unui lung șir de drame 16 • Sunetul războiului și primul exil 20 •</i>	
<i>Finalul coșmarului (oare?) 21</i>	
III	
Două nunți româno-grecești	24
<i>Sitta face cunoștință cu un prinț român 26 • „Soacra Balcanilor“ și cele două cupluri</i>	
<i>fericite 28</i>	
IV	
Nașterea lui Mihai	32
<i>Prevestiri sumbre 34 • Copilul n-a adus împăcarea 36 • O iubire imposibilă 38</i>	
V	
Triplul rol: fiică, prințesă și mamă	40
<i>Departate de tatăl iubit 42 • Micile aventuri ale vieții de zi cu zi 44</i>	
VI	
Elena devine <i>Regina-mamă</i>	48
<i>Regele a murit, trăiască... micul Rege! 50 • Mereu și mereu, alte și alte provocări ale</i>	
<i>sortții 52 • Întoarcerea tatălui risipitor 55 • Un conflict de uzură 56</i>	
VII	
Exilată, apoi rechemată... ..	60
<i>Nefericirea unei mame 62 • Carol pleacă din nou 64 • Plecarea tatălui, întoarcerea</i>	
<i>mamei 65 • În vizită la Hitler 67 • Toți oamenii sunt egali 69</i>	

VIII

România, în război 70

O decizie fatală 72 • *Flăcări pe cerul Capitalei* 73 • *O hotărâre istorică* 74 •

Ultimul bombardament 76

IX

De la o dictatură la alta 78

Mihai, un tânăr monarh cu demnitate 80 • *Măștile cad* 81 • *O ultimă încercare* 83

• *Izgonirea* 84

X

Amama 80

Lacrimi de tristețe, lacrimi de bucurie 90 • *O nuntă... cu incidente* 91 •

Nepoatele—bucuria ultimelor decenii de viață 92 • *O grădină ca un Paradis* 94

Epilog 96

I

COPILĂRIA ELENEI — ZISĂ *SITTA*

Amintirea frumoșilor ani ai copilăriei îi va fi mângâiere mai târziu,
în momentele grele: ulițele străvechii Atene, străjuite de măslini și portocali
sălbatici, după-amiezile tihnite pe malul mării, serile de vară în care ea și
frășiorii săi erau îmbăiați în butoaie de lemn, năzbâtiile pe care le puneau la
cale, exasperându-i pe cei mari, toate și-au pus pecetea pe spiritul celei care avea
să fie mama Regelui Mihai I al României.

Nimic nu prevestea drama și zbuciumul de mai târziu.

PRIMII ANI, PRIMELE ÎNVĂȚĂMINTE

Elena, cea care avea să fie cea de-a treia Regină a României, s-a născut în ziua de 2 mai 1896, într-un oraș ale cărui străzi erau pline de măslini și de portocali sălbatici—Atena, capitala Greciei. Tatăl micuței era prințul moștenitor Constantin I, viitor Rege al Greciei (în 1913–1917 și 1920–1922) și descendent a două Case Regale—din Danemarca și Rusia —, iar mama sa, Prințesa Sofia, era nepoată a Reginei Victoria a Imperiului Britanic și soră a Împăratului german Wilhelm al II-lea. Sofia era o femeie de o mare finețe și, în același timp, avea o voință puternică—chiar ea îi va insufla micuței prințese spiritul de corectitudine, bunătatea și respectul față de familie. Constantin, cu experiența sa militară, care îl făcea riguros și meticulos, avea totodată o privire sinceră și o vorbă caldă la adresa tuturor.

Imediat, micuței nou-născute i s-a spus *Sitta*—așa cum fratele ei Alexandru, în vârstă de trei ani pe atunci, pronunța cuvântul *sister* (adică *soră*, în limba engleză). Sitta a devenit porecla de alint care a urmărit-o pe Elena de-a lungul întregii vieți. Constantin I și Sofia au fost mai curând severi în privința educației și nu își răsfățau prea mult copiii. În primii ani de viață, Sitta era nedespărțită de o păpușă simpatică, botezată *Mingo cel Negru*. Pe când Sitta avea cinci ani, în viața familiei a mai apărut un frățior—Paul, iar grija față de el a devenit preocuparea zilnică a eroinei

noastre. Când părinții și bona îi permiteau, Sitta îl plimba pe Paul, vorbindu-i ca unui om mare—spre amuzamentul tuturor.

Sitta a avut cinci frați—doi frați mai mari (George și Alexandru), un frățior mai mic (Paul) și două surioare (Irina și Caterina); după regulile casei, fiecare dintre copii avea programul său. De exemplu, Sitta începea cu strictețe zilele de studiu la ora șapte dimineața, cu profesori care îi predau limbi străine, cultură generală, gramatică, muzică și istorie. Aceasta a fost rutina zilnică până pe la opt ani, când Sitta a fost trimisă la cursurile de vară ale unor școli britanice, în orașele Seaford și Eastbourne. În cele șapte veri petrecute acolo a purtat o uniformă ce i-a rămas întipărită în memorie: fustă albastră, bluză albă și cravată verde. Educația primită acolo a cizelat spiritul viu al prințesei, născând în ea ceva ce o va urmări mereu: atașamentul față de comportamentul moral și respectul față de valorile culturii.

Elena i-a semănat la înfățișare și ținută mamei sale—astfel încât, în adolescență avea deja demnitatea unei domnițe și făcea o impresie bună în orice împrejurare. O influență benefică avusese, în acei ani, și Prințesa Victoria, bunica maternă (căreia i se mai spunea și *bunica Frederic*¹); de la bunica sa, a cărei amintire a urmărit-o toată viața, Elena a învățat că un om demn poate pierde orice, dar nu trebuie niciodată să renunțe la reperele propriilor valori.

---

1. Pentru că fusese soția Împăratului Frederic al III-lea al Prusiei.

O FAMILIE CA O EUROPĂ ÎN MINIATURĂ

Ramurile familiei tinerei Sitta se întâlneau anual pentru a reîmprospăta legăturile de rudenie — astfel că prințesa noastră intra în contact cu numeroșii săi veri și verișoare. Reuniunile aduceau la un loc eticheta inconfundabilă a Casei Regale britanice, rigoarea spiritului imperial german, simplitatea pragmatică a coroanei daneze sau sensibilitatea erudită a familiei țarului rus. În plus, Constantin I și Sofia mergeau deseori în Anglia, la invitația cuplului regal de acolo, Edward și Alexandra. Nu e de mirare deci că Sitta și-a format un spirit deschis — viața i-a adus în cale, de la o vârstă fragedă, o bună parte din diversitatea lumii.

Din copilăria de acasă, ea va păstra amintirile de neșters ale serilor petrecute în familie pe pajiștea Palatului de Vară de la Tatoi (la nord de Atena) — un loc în care confortul orașului era înlocuit cu un stil de viață simplu; de exemplu, imaginați-vă că o bună parte din structura palatului era construită din bârne mari de lemn! În anii aceia, Grecia nu era o țară bogată — iar părinții Elenei au vrut ca toți copiii lor să vadă cum trăiesc nu numai rudele regale, ci și grecii de rând. Vacanțele de vară de la Tatoi erau lecții *pe viu*; în cazul Elenei, amintirea lămpilor cu petrol (cu care se luminau seara camerele) și a butoaielor de lemn în care erau îmbăiați cei mici vor da un parfum aparte acelor experiențe estivale. La fel, Elena nu va uita niciodată diminețile în care stăteau, părinți și copii, pe nisipul întinsului litoral grecesc.

O altă reședință preferată a Elenei și a fraților săi era așa-numitul *palat vechi* din Atena, unde locuiau buncii paterni, Regele și Regina Greciei George I și Olga Konstantinovna — *Apapa și Amama*, cum le spuneau copiii (adică un fel

de *tataie* și *mamaie*). *Apapa* se juca cu nepoții de fiecare dată când avea timp liber, stârnindu-le entuziasmul, iar Elena era preferata *Amamei* Olga. Peste ani, cum vom vedea, Elena se va bucura mult când va fi numită, la rându-i, *Amama*.

O relație specială a existat între Elena și frații ei George (cu șase ani mai mare) și Alexandru (cu trei ani mai mare). În palatul familiei, latura pe care o ocupau copiii și părinții avea acoperișul aproape plat, iar ultimul nivel oferea o șansă incredibilă: era un fel de teren de joacă suspendat! Cei trei copii profitau de momentele în care guvernantele nu îi supravegheau și își creau o lume a lor, unde imitau comportamente observate în înalta societate sau își imaginau roluri pentru când vor fi mari. Uneori, spre disperarea celor aflați jos, în grădină, ei se dădeau, pe acel acoperiș, cu patinele cu roțile! Dar, de departe, cea mai mare distracție pentru ei era întrecerea, pe care o organizau în grădina de la Tatoi, cu niște cărucioare trase de catări! Acolo, coborau în viteză pantele grădinii, iar micile „trăsuri“ sfârșeau adesea prin a-i arunca pe cei trei în iarba parfumată a verii!

